

Радик І. В.

студентка другого магістерського рівня здобуття освіти
гр. ПП-104 М

факультету історії, педагогіки та психології

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка

Спринська З. В.

науковий керівник,

кандидат психологічних наук, доцент

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка

ЧИННИКИ, ФАКТОРИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МОЛОДІ ДО СТВОРЕННЯ СІМ'Ї

Сім'я – головна ланка суспільства і має важливу роль у його життєдіяльності. Водночас функціонування сім'ї є результатом певних соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві. На створення сім'ї молоддю впливають безліч чинників та факторів. Перш за все важливим є психологічний рівень готовності до шлюбу. Зважаючи на особливості цього вікового періоду це питання потребує детального вивчення.

Українські науковці у своїх працях дослідили шлюбні та сімейних взаємини, а саме: Л.В. Помиткіна, В.В. Злагодох, Н.С. Хімченко, Н.І. Погорільська, О.В. Волошок, М.Є. Жидко, Л.М. Пучкова, О.С. Язвинська, Н.Є. Хлопоніна, О.Ю. Сидоренко, та ін.

Психологічну готовність особи до створення сім'ї описували у своїх напрацюваннях і такі дослідники, як О. Я. Кляпець «Психологічні чинники вибору молодою людиною цивільного шлюбу», Г. І. Онищенко, С. М. Хоружий «Рольова взаємодія в молодій сім'ї», В. П. Меньшутін «Допомога молодій сім'ї», Є. М. Юрасова «Особливості дошлюбного етапу» та ін.

Під молоддю ми розуміємо осіб вікового періоду ранньої зрілості (дорослості) або пізньої юності від 20-23 до 30 років. В цьому віковому періоді важливим аспектом є встановлення близьких стосунків та остаточне відокремлення від батьків, що виникає при становленні власної ідентичності.

Оскільки одним із центральних вікових новоутворень цього періоду можна вважати сімейні відносини, в процесі свого розвитку індивід формує готовність до поєднання власної ідентичності з ідентичністю партнера [4].

Основним чинником створення сім'ї є психологічна готовність до шлюбу. Психологічна готовність до шлюбу – це сукупність безлічі об'єктивних і суб'єктивних особистісних факторів. Поняття «готовність до сімейного життя» може включати етично-соціальну, мотиваційну, педагогічну та психологічну готовність.

Відповідно до досліджень вчених, можна сказати, що для молоді сім'я є вагомим цінністю в житті. Проте бачення молодими людьми сім'ї є дуже варіативним – вони не в такій мірі соціально-побутово спрямовані, як пов'язані зі шлюбно-сімейними аспектами стосунків. Також важливим чинником психологічної готовності та очікувань від шлюбу є тип гендерної ідентичності людини, що має вплив на систему сімейних цінностей осіб та на рольову узгодженість у сім'ї[5].

На фоні цього актуальності набуває проблема психолого-педагогічного просвітництва молоді у питаннях шлюбу та сім'ї. Тобто постає питання щодо

формування у юнаків ціннісно-орієнтаційної системи бачення сім'ї, сімейних обов'язків, ролей, осмислення їхнього соціального та інтимного досвіду в даній темі [5].

На цінності щодо сімейного життя безпосередньо впливають шлюбно-сімейні настанови. Їх людина набуває зі самого дитинства за допомогою свого найближчого оточення і, безпосередньо, батьків, які до того ж потім опосередковують інші впливи зовнішнього соціального оточення.

На основі даних з дослідження шлюбно-сімейних домагань молоді, що було проведено зі студентами I – II курсів Національного університету ім. І.Франка (брали участь 50 осіб), можна сказати, що шлюбно-сімейні домагання в структурі життєвих мають значне місце, а шлюбна та сімейна самореалізація є для молоді основною умовою, щоб досягти життєвого успіху. Молоді люди визнають сімейні цінності і прагнуть до матеріального благополуччя. Тим не менш ці життєві домагання корелюють з цінностями доброго здоров'я і цікавої роботи. Настанови шлюбно-сімейні у юнаків спрямовані на сукупність любові та поваги, народження та виховання дітей, прагнення душевного комфорту [5].

Варто звернути увагу також на фактори формування особистості в сім'ї, оскільки вони потім стають чинниками, що моделюють уявлення молоді про сім'ю. Такими факторами є: рівень гармонійності спільного життя батьків, цілісне сприймання дитинства, як розділені сімейні ролі, відносини батьків з дітьми та спосіб життя, який вели батьки. Саме в дитячому віці під впливом батьківської моделі сім'ї формується програма, яка підказує потім, як жити, якого партнера обрати, яким чином будувати з ним стосунки і тд [2].

Як зазначає Т. Л. Левицька – готовність молоді до подружнього життя є складним психологічним утворенням і залежить як від суб'єктивних чинників, так і від об'єктивних. Суб'єктивними чинниками є: характер та темперамент; вік молодих людей; мотиви, які спонукають їх до одруження; соціальна зрілість. До об'єктивних чинників відносяться: думка соціуму; бачення батьками певної моделі шлюбу дитини тощо [1].

Укладення шлюбу вимагає значних змін у житті людини, отже готовність молоді до сім'ї включає в себе певний комплекс відчуттів (етичних, соціальних, психологічних, моральних), особливості характеру та можливість взяти на себе відповідальність. Готовність молодої людини до створення сім'ї залежить від багатьох складових та чинників. Узагальнивши, можна виділити такі аспекти як вік, характерологічні особливості людини, мотивація, рівень освіченості, психологічна зрілість, соціальна зрілість. Для подальших досліджень важливим є визначення структури та технології розвитку готовності та надання методичних рекомендацій відповідно до проблематики.

Список літератури

1. Глазунов С. В. Сучасні чинники вибору шлюбної пари і деякі питання стабілізації подружніх стосунків / Вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту: Соціологія. Філософія. Політологія. Дніпропетровськ, 1999. С 123 - 128.

2. Кляпець О. Я. Психологічні чинники вибору молодою людиною цивільного шлюбу. Автореф. дис. ... канд. психол. Київ, 2004. 21 с.

3. Помиткіна Л.В., Злагодох В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2010. 270 с.

4. Савчин М.В., Василенко Л.М. Вікова психологія. Київ, 2021. 376 с.

5. Федоренко Р.П. Психологія сім'ї: навч. посіб. Луцьк, 2015. 364 с.